

Mäntsälän varhaiskasvatuksen keskeiset tarkennukset

1.8.2026 alkaen

Sisällys

1.	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja sitä tarkentava varhaiskasvatuksen suunnittelu.....	2
1.2	Varhaiskasvatuksen paikallinen suunnittelu	3
1.3	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	3
2.	Varhaiskasvatuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet	4
2.1	Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet.....	4
3.	Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri	4
3.3	Yhteistyö varhaiskasvatuksessa	4
3.3.2	Yhteistyö eri tahojen kanssa	4
4.	Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen	4
4.1	Pedagogisen toiminnan viitekehys	4
5.	Lapsen tuki	5
5.1	Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet ja vastuut	5
5.3.4	Tuen muodot	5
6.	Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus	6
7.	Arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa	6
7.1	Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen	6

1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja sitä tarkentava varhaiskasvatuksen suunnittelu

Mäntsälän kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2022 on hyväksytty Sivistyslautakunnassa 14.6. 2022 § 145. Viimeisimmät valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2022 muutokset on hyväksytty Sivistyslautakunnassa 20.1.2026 § 5 ja 18.6.2026 § 67. Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, Mäntsälän kunnan varhaiskasvatuksen tarkennukset 2026, Mäntsälän varhaiskasvatuksen linjaukset, Mäntsälän varhaiskasvatuksen tuen opas ohjaavat Mäntsälän kunnan alueella toteutettavaa kunnallista ja yksityistä varhaiskasvatusta.

Mäntsälän varhaiskasvatuksen asiakirjat jakautuvat kolmeen osaan: Mäntsälän varhaiskasvatuksen tarkennukset 2026 ja linjaukset sekä tuen opas. Mäntsälän varhaiskasvatuksen tarkennukset hyväksyy Sivistyslautakunta. Varhaiskasvatuksen linjaukset on henkilöstöä ohjaava päivittyvä asiakirja, jonka sisällöstä päättää arviointiryhmä. Varhaiskasvatuksen tuen oppaan hyväksyy Vek-työryhmä. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma sekä Mäntsälän varhaiskasvatuksen tarkennukset, linjaukset ja tuen opas ovat työvälineitä varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Ohjaavien asiakirjojen kautta välitetään tietoa varhaiskasvatuksesta myös huoltajille ja yhteistyökumppaneille.

Mäntsälän kunnan varhaiskasvatuspalvelut on vastuussa paikallisen varhaiskasvatuksen linjausten ja tuen oppaan laadinnasta ja kehittämisestä, jotka on laadittu suomen kielellä. Ruotsin- ja saamenkielinen varhaiskasvatus toteutetaan ostopalveluna muiden kuntien alueella tapahtuvana kunnallisena tai yksityisenä varhaiskasvatuksena. Viittomakieliselle lapselle varhaiskasvatusta tarjotaan lähipalveluna.

Varhaiskasvatuksen tarkennukset, linjaukset ja tuen opas noudattavat Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden vuoden 2022 rakennetta ja asioiden käsittelyjärjestystä. Ryhmien erityispiirteet kirjataan vuosittain laadittavaan ryhmäkohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan (ryhmävasu).

Mäntsälän varhaiskasvatushenkilöstö, lapset ja huoltajat ovat osallistuneet varhaiskasvatussuunnitelman mukaiseen paikalliseen tarkentamiseen, arviointiin ja kehittämiseen seuraavalla tavalla:

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaista pedagogiikan toteutumista arvioidaan varhaiskasvatuksen kaikilla tasoilla säännöllisesti. Ryhmävasuissa huomioidaan lapsiryhmän tarpeet. Varhaiskasvatuksessa toteutetaan huoltajille ja henkilöstölle kyselyjä säännöllisesti. Lasten ääni tulee kuuluviin arjen osallisuuden ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelun kuulemisen kautta. Huoltajilta saatu päivittäinen palaute sekä varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa esiin tullut palaute hyödynnetään arvioinnissa ja kehittämisessä. Varhaiskasvatuksessa voidaan toteuttaa myös muita kyselyitä. Toiminnan arviointia ja kehittämistä suoritetaan Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) perusteiden mukaisesti. Opetushallitus tuottaa varhaiskasvatuksen tietovarantoon (Varda) tallennetuista tiedoista vuosittain varhaiskasvatuksen arvioinnin, kehittämisen, tilastoinnin, tutkimuksen ja muun seurannan sekä ohjauksen tietoa-aineistoja opetus- ja kulttuuriministeriön määräyksen mukaisesti. Edellä kuvattujen huoltaja- ja lapsikyselyiden sekä henkilökuntakyselyiden perusteella kehitetään paikallista

varhaiskasvatussuunnitelmatyötä huomioiden myös ympäröivässä yhteiskunnassa mm. lainsäädännössä tapahtuvat muutokset sekä kunnan strategia.

Mäntsälän varhaiskasvatuksen salassa pidettävien tietojen siirtämiseen ja vaihtamiseen liittyvät käytännöt on kuvattu varhaiskasvatuksen tietosuojaselosteessa ja Mäntsälän kunnan arkistoinnin toimintatapaohjeessa. Tietosuojaselosteet ovat luettavissa Mäntsälän kunnan [www. sivuilla](http://www.sivuilla). Lapsen tiedonsiirrot tehdään lapsen edun mukaisesti. Varhaiskasvatuksen tietojen siirtymäkäytännöt on kuvattu luvussa 2.3.

1.2 Varhaiskasvatuksen paikallinen suunnittelu

Varhaiskasvatusta järjestetään Mäntsälässä kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä kerho- ja avoimena varhaiskasvatustoimintana. Lähiluonto ja sen oppimisympäristöjen hyödyntäminen ovat toiminnassa paikallisesti leimaa antavia mm. päiväkodissa toimivassa luontoesiöpetusryhmässä.

Varhaiskasvatus on osa Mäntsälän kunnan sivistys- ja hyvinvointipalvelualueetta. Toiminnan suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa tehdään tiivistä yhteistyötä Mäntsälän kunnan perusopetuksen kanssa.

Paikallisesta suunnittelusta viestitään huoltajille tiedotteilla asianhallintajärjestelmän sekä Mäntsälän kunnan www.sivujen kautta.

Mäntsälän varhaiskasvatussuunnittelussa on otettu huomioon seuraavat paikalliset suunnitelmat:

Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026-2030

Mäntsälän kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma 2025

Mäntsälän kunnan hyvinvointiraportti 2025 ja Mäntsälän kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026-2030

Mäntsälän kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma 2016

Mäntsälän kunnan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnitelma lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä 2021

Mäntsälän kunnan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023

Mäntsälän kuntastrategia 2026-2030

Mäntsälän varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma 2024

Varhaiserityiskasvatuksen linjaukset 2025

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digitaalisen osaamisen suunnitelma 2025

1.3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Mäntsälässä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhdessä huoltajien kanssa viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lapsi on aloittanut varhaiskasvatuksessa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan tarvittaessa yleinen tuki, tehostettu tuki tai erityinen tuki. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Kerhoissa ja avoimessa varhaiskasvatuksessa ei laadita lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa.

2.Varhaiskasvatuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet

2.1 Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perheet saavat lakisääteistä neuvontaa ja ohjausta Mäntsälän kunnan alueella sijaitsevista kunnallisista ja yksityisistä varhaiskasvatuspalveluista ottamalla yhteyttä varhaiskasvatuksen palveluohjaukseen ennen varhaiskasvatukseen hakemista. Lisäksi ajantasainen tieto varhaiskasvatuspalveluista on nähtävissä Mäntsälän kunnan www.sivuilla. Mäntsälän kunnan sivuilla olevan tarinakartan avulla perheet saavat tietoa päiväkotien sijainnista. Varhaiskasvatuksen palveluohjaus antaa lakisääteistä ohjausta, neuvontaa ja valvontaa yksityisille varhaiskasvatuksen palveluntuottajille.

3.Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

3.3 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

3.3.2 Yhteistyö eri tahojen kanssa

Eri toimijoiden monialaisen yhteistyön tavoitteena on lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Mäntsälässä yhteistyötä tehdään perusopetuksen, hyvinvointineuvolan, psykologin, lastensuojelun, perhesosiaalityön, terapeuttien, seurakunnan, järjestöjen, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen, palokunnan, poliisin ja Kuuma-kuntien kanssa. Korkeakoulujen kanssa tehdään tutkimuksellista yhteistyötä. Kuntarajat ylittävää yhteistyötä tehdään Etelä-Mäntsälässä. Monialaista yhteistyötä arvioidaan vuosittain varhaiskasvatusyksiköiden suunnittelu- ja arviointikokouksissa.

Hyvinvointineuvola on matalan kynnyksen palvelu, jossa toimitaan monialaisessa yhteistyössä mm. lääkärin, terveydenhoitajien sekä kuntouttavien tahojen kanssa.

Varhaiskasvatus on mukana verkostoituneen perhekeskustoimintamallin kehittämisessä Mäntsälässä. Perhekeskustoimintamallia edistetään edelleen kansallisella tasolla. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä perhekeskuspalveluja kehitetään kuntien ja muiden toimijoiden kanssa yhteistyössä toimivaksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on vastata lasten ja perheiden avuntarpeeseen monialaisesti ja oikea-aikaisesti. Perhekeskustoimintamalli luo hyvät mahdollisuudet myös monialaisen yhteistyön arvioimiseksi. Lasten ja perheiden osallisuutta vahvistetaan palvelujen kehittämisessä. Avoin päiväkot Metsätonttu on yksi liikkuvan perhekeskuksen matalan kynnyksen kohtaamispaikka.

4.Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

4.1 Pedagogisen toiminnan viitekehys

Mäntsälässä varhaiskasvatuksen toimintaa suunnitellaan ja sen toteutumista arvioidaan varhaiskasvatuksen johtoryhmässä, pedagogisissa kokouksissa ja arviointiryhmässä. Lisäksi toimintaa suunnitellaan ja arvioidaan varhaiskasvatusyksiköiden vastuutiimeissä, varhaiskasvatuksen opettajien pedagogisissa kokouksissa sekä ryhmien tiimikokouksissa viikoittain sekä kehittämispäivissä vuosittain. Kehittämistä ohjaavat varhaiskasvatustaki sekä valtakunnalliset että paikalliset suunnitelmat.

Lapset, huoltajat ja henkilöstö osallistuvat varhaiskasvatuksen toiminnan arviointiin. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen omassa toimipaikassaan. Henkilöstö huomioi lapsilta tulleet aloitteet varhaiskasvatuksen arjessa, jolloin lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa heitä itseään koskeviin asioihin. Huoltajien mielipiteitä kunnioitetaan ja heille tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia kertoa mielipiteitään, kuten vanhempainilloissa, perhetapahtumissa, päivittäisissä kohtaamisissa ja asiakaskyselyissä. Viestintä huoltajien ja kasvatushenkilöstön välillä tapahtuu sähköisesti asiakastietojärjestelmässä.

5. Lapsen tuki

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet ja vastuut

Mäntsälässä lapsen tuki toteutetaan osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa. Tuki annetaan ensisijaisesti joustavin järjestelyin inklusiivisten periaatteiden mukaisesti lapsen omassa kunnallisessa tai yksityisessä päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Lapsiryhmän kokoa arvioitaessa huomioidaan tukea tarvitsevien lasten etu ja tuen tarve ja se, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa. Mäntsälässä voidaan muodostaa tuen tarpeen mukaan pienennettyjä ryhmiä, joiden tarve arvioidaan vuosittain VEK työryhmässä. Lakisääteistä lapsen tarvitsemaa tukea annetaan viivytystä, jonka vuoksi erityisopettajan resurssit tulee olla riittävät. Osana tuen järjestämistä vahvistetaan yhteistyötä huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kesken: mm. arviointikeskusteluita järjestetään useammin, yhteydenpitoa huoltajien ja verkostojen kanssa tiivistetään, ohjataan perhe tarvittavan tuen piiriin sekä tarjotaan ohjausta. Henkilöstöä koulutetaan tarpeen mukaan.

Mäntsälän varhaiskasvatuksessa lasten tuen tarpeisiin ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen vastataan konsultoivien varhaiskasvatuksen erityisopettajien (kveo), varhaiskasvatuksen erityisopettajan (veo) ja kieli- ja kulttuuriopettajan asiantuntemuksella. Hallintopäätöksen lapsen tuesta tekee lapsen hyvinvoinnin ja tuen asiantuntija.

5.3.4. Tuen muodot

Mäntsälässä pedagogisia tuen muotoja ovat lapselle toistuvat toiminnot, selkeä ja ennakoitava päivärytmi, sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat, kuten kuvat ja tukiviittomat. Lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstö käyttää yhteisiä ja johdonmukaisia pedagogisia ja erityispedagogisia työtapoja ja menetelmiä. Pedagogisiin tuen muotoihin kuuluvat myös varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelu, havainnointi, dokumentointi ja arviointi. Pedagoginen tuki suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsen tarvitsema tuki toteutuu osana vertaisryhmää.

Mäntsälässä rakenteellisia tuen muotoja ovat henkilöstön osaamisen ja erityispedagogisen osaamisen lisääminen, tarpeen mukaan lapsimäärän pienentäminen ryhmässä, henkilöstön mitoittamiseen tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut sekä erityisopettajan konsultaatio ja opetus. Lisäksi rakenteellisena tuen muotona ovat myös varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustamispalvelut, apuvälineiden käyttäminen, esteettömyyden huomioiminen.

Mäntsälän varhaiskasvatuksessa päiväkodin johtajat vastaavat tuen järjestelyistä sekä peruspedagogiikasta ja apulaisjohtajat tukevat ryhmiä ohjaamalla henkilöstöä käytännön toteutuksessa. Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa ryhmän toiminnasta ja sen suunnittelusta. Ryhmän henkilöstö ja konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja (kveo) toteuttavat ryhmässä suunnitellusti

yhteis- ja samanaikaisopetusta eri tavoin mm. pienryhmätoimintana. Kveo vastaa moniammatillisesta yhteistyöstä yhdessä ryhmän opettajan kanssa. Perhepäivähoidossa lapsen mahdollinen tuen tarve huomioidaan kveon konsultaatiolla. Lakisääteiset avustajat toimivat lisäresurssina tukien pedagogisen toiminnan toteutusta ja lasten osallisuuden sekä osallistumisen vahvistamista ryhmässä. Avustajien tuki kohdennetaan joustavasti lasten yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, pääasiassa useampaa tukea tarvitsee lasta kohden. Avustaja tarpeet ja sijoittuminen käsitellään Varhaiserityiskasvatuksen työryhmässä (VEK:ssä) ja päätöksen näistä tekee varhaiskasvatuspäällikkö. Lisäksi lisäresurssina voidaan hyödyntää erilaisten hankkeiden kautta saatavia työntekijöitä, esim. avustajia, varhaiskasvatuksen erityisopettajia.

Varhaiserityiskasvatuksen työryhmä (VEK) kokoontuu säännöllisesti useamman kerran vuodessa. Siihen kuuluvat varhaiskasvatuspäällikkö, lapsen hyvinvoinnin ja tuen asiantuntija, vaihtuva edustus konsultoivista varhaiskasvatuksen erityisopettajista ja päiväkodin johtajista. Työryhmä suunnittelee rakenteellisten tukitoimien jakamisen kunnan resurssien mukaan, joista vastaa varhaiskasvatuspäällikkö. VEK linjaa myös lainsäädännön, asetusten ja palveluverkon muutosten vaikutuksia varhaiskasvatuksessa sekä suunnittelee varhaiserityiskasvatuksen kokonaisuutta.

Mäntsälässä on mahdollisuus ostaa oppimisentuen keskus Valterin palveluita vaativaa tukea tarvitsevien lasten tueksi. Valterista ostettava palvelu painottuu konsultaatioon ja työnohjaukseen henkilöstölle ryhmiin, joissa lapsilla on vahva tuen tarve.

6. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus

Mäntsälän kunnassa yksityinen Mäntsälän englanninkielinen Montessorileikkikoulu järjestää vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan perustuvaa varhaiskasvatusta.

7. Arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

7.1 Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen

Mäntsälän varhaiskasvatuksessa arvioinnin pohjana on Karvin (2018) varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin ja jatkuvan toiminnan kehittämisen malli. Karvin laadunhallintamallin pohjalta varhaiskasvatuksen arvioinnin käytännöt on jaoteltu pedagogisen toiminnan tason ja järjestäjä/kuntatason arvioinnin tasoiksi.

Arvioinnin kautta saadaan tietoa siitä, mikä on hyvä ja tavoiteltava varhaiskasvatus Mäntsälässä. Arvioinnin tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen, lapsen äänen kuuleminen sekä lapsen että huoltajien osallisuuden mahdollistaminen. Arviointi palvelee varhaiskasvatuksen johtamista, suunnittelua ja kehittämistä. Arvioinnin tuloksia hyödynnetään sekä järjestäjä- että yksikötasolla. Arviointien ja huoltajakyselyiden tulokset tuodaan sivistyslautakuntaan tiedoksi. Huoltajakyselyjen tulokset julkaistaan kunnan www sivuilla.

